

Giá bán nhật trình
AN-HA

Trọn năm.....5\$00
Sáu tháng.....3 00

Giá bán riêng nhật
trình L'APPEL

Trọn năm.....6\$00
Sáu tháng.....4 00

Giá bán chung hai bản
Trọn năm.....10\$00
Sáu tháng.....6 00

AN-HA-BAO

MỖI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM
ÉDITION EN QUOC-NGU DE L'APPEL

Organe d'Informations Agricoles, Commerciales et Industrielles

Tổng-lý kiêm Chủ-bút: TRẦN-ĐẤT-NGHĨA

NHÀ BÁO Ở TẠI ĐƯỜNG— Boulevard Delanoue —Santô

Những bài gửi đến không
đăng lên báo được thời
không lệ trả lại, xin các
ngài lưu ý.

Về việc mua bán hay là
mua nhật-trình hay là gửi
bài đăng báo xin đề thơ
cho M. TRẦN-ĐẤT-NGHĨA

Lúc mua báo xin các
ngài chiếu cố, gửi số tiền
luôn, hồn-quản lấy làm
thảm cảm.

Ở KHÔNG HAY LÀM QUẦY

VĂN UYÊN

Khỏe tí

Dau lòng em làm đại thơ ơi,
Bốn bữa xuân thu cũng một đời.
Ngọn cỏ phát phơ trên năm mã,
Mùi hương nghi ngút bất tam bưi.
Trời xanh nở phụ người biên đức,
Đất bạc đành chôn kẻ sắc tài.

U hiển từ đây hai nửa cách,
Dau lòng em làm đại thơ ơi.

Huyền thê

Tạo hóa xui xẻo...
Hồng nhan bạc phận chẳng chi bằng.
Ven thêm cop để ní non khốc,
Trước án thề con thục-thích xằng.
Anh rở sở sao chi vắn,
Chưa già lụn cùm khó lòng dằn:
Suối vàng chi đã dành an giất
Nỡ để cho tre trở khốc mằn.

Trần: Ân-Húc, huy luy

THƠ NGỌN ĐÈN

Cướp quyền nguyệt nguyệt ich đời chung;
Muôn đạo hào quang chiếu khắp cùng
Giúp kẻ thơ hương nơi cửa Khổng,
Trợ người hành khách chốn lán trung.
Trên đài phá nạt binh người Truật;
Dưới ai đánh tảo tướng họ Nùng.
Thiếu nữ mượn hơi theo dệt phụng,
Cướp quyền nguyệt nguyệt ich đời chung.

Đặng-quang-Bảy

Vàng liêm

Ngủ đời

Vì ca từ như

Ba vạn sáu ngàn ngày là mấy?
Mộng huyền lương, nghe thấy mới buồn
cười...
Đường công danh là chỗ gặt gặt cơn
[người]
còn cuộc bán phù cũng nên treo cơn
mất thế!

Ngủ lại mà coi

Sanh đứng làm người nào có đã
Phải suy, phải xét, từ nét, từ ngấn
Kia kia bóng trăng, lúc tròn, lúc khuyết
Nợ no giòng nước, khi lớn khi ròng.
Cuộc phù sinh là chốn rối rong;

Chẳng có khác:

Bồng con ngựa Cu thập thốn!
Chẳng nói ra thời thời
Nói ra càng thêm ngắn
Củ đường đời ai lại càng dang ai
Chúng là chúng đang giữa Trần ai!!

Tam-Thập bát, Lang ký.

Quan Toàn-Quyên MERLIN

Do điều-lin ở Pháp-quốc gửi sang,
thời ngày 24 Mars tới đây, Quan Toàn-
quyên MERLIN ở Afrique Occidentale
Française (Tây Phi-lợi-gia) sẽ về tới
Bordeaux (Pháp-quốc). Chưa biết được
ngày nào ngài sẽ xuống tàu sang trong
nhằm cõi Đông-Pháp ta.

Carpentier thi vô nĩa

Mới đây Võ-sĩ G. Carpentier đã ký từ
chủ thi vô tại thành Luân-đôn (Lon-
dres) với võ-sĩ Joe Deckert. Trong thượng
loãn thắng từ tay (Mũi) ph' viên vô
số 11 thì.

THỀ-LỰC «ANH BẦY» Ở NƯỚC MÌNH NAY MẠI

Kỳ trước đã có người Ấn-Độ cũng, được.
có học-thức và lịch-duyệt trong nghề
buôn bán, không thua gì người Tàu, ta
không rên thấy thế-lực của họ ở đây
kém, mà báo là không đủ lo, chẳng qua
sự nghiệp của họ mới nhóm lên, về phần
nhất-nghị và đoàn-kết, họ cũng sáng có
mấy cái đức, tính ấy rồi, lại kéo nhau
... đi nữa, dân không chịu làm, thì
họ làm, dần dần biệt dân mà họ không
theo người Tàu, ngày nay ta đã có cái họa
« các chủ », nay mại lại lo có cái họa
« các anh » nữa. Nguy thay!

Nếu họ sang bên này, mà cứ mỗi chỗ
lơ thơ năm ba hiệu bán vải như thế
thì quả nhiên ta không lấy gì là phòng
sự thật, nhưng mà ngoài sự buôn bán
họ còn làm nhiều nghề, rất nguy hiểm
cho dân mình, trong đó ta nên ghé mắt
nhé cho vay của họ.

Vay Sắt-ty (Chetty): nợ Tây đen! Mấy
cái huy hiệu thật ghê, đã làm cho biết
bao nhiêu người mình nghe thấy mà
phải rợn, mặc vào mà phải luy, nhà
cửa « eo-nghệp », sinh-mạng danh-dự, có
khi đều vào tay « các anh » cả, tất cái
nguy to cho người mình chưa biết làm
sao mà bài-trừ được. Hồi những người
đi vay, sao cứ không đi vay những
người mình, mà cứ đi vay của Tây đen,
thì họ trả lời rằng: «Tung mà không đi
vay người mình, có nhiều lúc khó chịu
lắm, có khi phải năn nỉ, có khi phải
quì lạy, ngày đó phải đi, ngày tốt phải
tốt, đã chịu nặng rồi rồi, mà lại còn
đeo ơn đeo nợ: chờ vay Tây đen
không thể, hàng lông thì nó cho, không
thì thôi, cứ tình vốn tình lời, trả hết là
hết, không dây dượng một tí nào nữa »
Xét ra, người mình cho vay, cũng có
cái lành đó thật. Nhưng mà cái họa
«Chetty», ta cũng phải làm sao bài-trừ
đi mới được, để thì nguy cho người mình
quá, nào bị tù bị bắt, bị vô nợ, bị lỵ-
hiến, nguyên-nhân chỉ bởi cái cách cho
vay khôn khéo của họ cả.

Báo «Trinh-hung Indigee» đã mấy lần
nghị-luận phân-vấn về vấn đề này. Quan
Toàn-địa-bộ Tổng-trưởng Albert
Sarrault coi ngài ăn lun ăn m để tìm
phương-pháp hỗ-cứu cho dân ta chỗ
đó, nghĩa là sẽ lập mấy nhà Banque de
credit và Banque de raleur, thì có thể
trừ cái họa «Chetty» cho ta.

Những hạng Chetty cho vay, ngoài
Hà-nội thì chỉ có vài ba cái nhà, chứ
trong Saigon thì nhiều lắm, họ ở nguyên
một dãy phố, có thể gọi là phố Chetty
được. Có nhà thì tự vốn riêng mình
xuất ra, có nhà thì là chi-diếm của các
hội cho vay bên Ấn-độ, vốn nhiều là
vài trăm vạn, ít là đôi ba mươi vạn,
mỗi tháng cái lợi thân vào to lắm,
không có huân-bán gì cho bằng. Họ
có nhiều tiền thì có thể, có thể càng đi
áp chế người mình. Ở cái vùng «Chet-
ty», bao giờ người mình thoát ra cho

người Ấn-độ sang đây, còn cướp cả
công việc của người mình, ta xem các
công-sở còn có nhiều người họ làm
việc.

Quen 1 Người Ấn-Độ sang ta còn có
một nghề buôn-bán chuyên môn rày
cùng lợi lắm, mà kỹ-giả chưa kịp đối
đến, là nghề đối bạc. Nặng nề tuy chỉ

là nghề giao thiệp với những người
ra vào hải-cảng mà thôi, không phương
hại gì cho ta, duy tiếc có điều là nghề
dễ làm dễ kiếm, mà người mình
không ai làm, để vào tay các « Anh
Bầy ». Những hạng người Ấn-Độ làm
nhề này ở Saigon nhiều như, vì cửa
bè Saigon là một nơi đô-hội lớn, tiện
đường tàu bè qua lại, người Ngoại-quốc
ra vào chơi bởi nhiều, cần phải đổi tiền
nội-địa mà tiêu, hay là người ở đây
muốn sang Singapore, sang Hong-
Cảng, Thượng-Hải hay sang Pháp, thì
trước hết cũng phải cần đổi thứ tiền
của các xứ ấy. « Anh Bầy » chuyên
môn về nghề đổi bạc, tiền nước nào
cũng có, họ có thuyền tàu vào bến, là
họ vác tới bạc xuống đất, thì họ là nghề
dễ làm dễ kiếm, chán mà có lời. Ta vào
Saigon đi qua đường Cathai, thấy
những tiệm Nhà nhỏ con con, châu-vi
hỗ bán hàng thì hàng cái ghê ghê, ở
trên có tấm biển để chữ « Money
changer », ấy là mấy tiệm vừa bán
áp-hóa và đổi bạc vậy. Ta chờ thấy
tiệm nhỏ mà khinh, kỳ thật tiệm nào
cũng có 3 vạn bạc vốn trở lên cả.

Sau hết, ta cũng cần biết đến mấy
người Ấn-Độ ở trong đất ta khéo cả về
nội-nội hồ vật sửa. Nhớ này họ kiếm
cũng nhiều lợi lắm. Rồi đến mấy anh
lạm đối-xếp, làm facteur, đi gặt cửa.

Nói tóm lại, người Ấn-độ đi
dân sang ở đất nước ta, chưa có bao
nhiều người, thành ra họ đều làm
nghề nhàn hạ phàn lư không có một
tí gì gọi là khổ công hết thấy. Những
người ở bên ta, phần nhiều là giáo-đo
Bà-lao-môn, tại họ có chùa, ta
vào gọi là chùa Tây Đen, song chỉ nhỏ
thôi, nhưng tại Saigon thì chùa to lắm,
xét ra cái lòng tin ngưỡng tôn giáo của
họ cũng sâu lắm.

Kết-luận—Nước ta quay mặt ra Thái-
bình-dương, Thái-bình-dương nay mại
là cái chợ to của thế-giới, Văn biết rằng
hiện nay thì người Ấn-độ chưa làm gì
phạm quá đến nỗi kinh tế nước mình,
song nên biết một điều rằng: họ một
người nào đã bước chân vào đất nước
mình, đều là có ý làm lợi cho họ, làm
được lợi cho họ thì tất ta phải chịu hại
đó là lẽ tự nhiên, vậy thì cái thế-lực
«Anh Bầy» ở nước ta nay mại, ta phải
để phòng làm.

Tinh-Vệ
(T. N. D. B)

Sách tàu có câu: Nhân cư vi bất
thiện: ở không hay làm việc quấy. Mà
thật vậy: những kẻ quanh râm chẳng
có làm công việc gì lao-dộng đến thân-
thể, chẳng có tính chuyên gì một nghề
đến tập-thần, ngày kia sang tháng nó
cư-tư phơ ở ngoài, thì cư-cư ngoài
gây nên tai hại vào mình, không cùng
là một thứ người lưu-độc trong xã-
hội vậy.

Ngành xem ngày rày trong xứ ta,
những hạng vô nghệ tùy thân, chơi bời
biếng nhác chẳng ngày xem ra công-nhiều.
Hạng thì say đắm trong chốn tình-trường
tin ong sứ điệp, nháo cả hồn chim, khi
thì vui cánh đoàn viên, lúc lại sầu câu
ly biệt. Có khi lại còn say mỗi tình-cửu,
diện trò quái-kịch làm đến nỗi mất thể
diện, hư thính danh, tu rồi còn làm
nguy cho tánh mạng, ba

trong xã-hội là khác rứa! Hạng thì
đam-vọng mà phải biết biết, nhóm nhện
loạn trí khôn, ăn nói xiêng-quảng, không
tuân luật-pháp, mà gây họa vào mình,
đã bị chúng abuse khinh, lại còn hại về
phần vệ-sinh mà cũng hại đến phong-
tục nước nhà. Có hạng đam mê cờ bạc
thứ ngày thứ đêm, quên ăn quên
ngủ. May sống thì xa-xỉ bất-hực, rồi
sống phải hại về tiền của. Và lại: còn
trong sông thì nam nữ đóng bão, cao
bạ bất-pháp, có phải lại về tiền của
mà còn hại về phẩm-giá chăng?

Đây là đại-khải kể cho những kẻ ở
không, không có nghề nghiệp, thì ở ở
cờ-bạc, công rượu-trà, không hát á-
phiện thì cũng đắm nguyệt-hoa, nào
mấy mặt ở không mà tránh cho khỏi
bốn vách của thánh-nhơn xưa để lại mà
răng đời đó bao giờ!

Buổi này thật là cạnh-tranh thời-đời:
học thuật cạnh tranh học thuật, công-
nghề cạnh tranh công-nghề, thương-
mại cạnh tranh thương-mại, ai cũng gán
gò đua tranh mà e còn chưa xong-thay!
Hà buôn chỉ là ở không làm bằng, thì
đã uống một kiếp hư-sinh, lại gây ra
một mối hại chẳng nhỏ cho phong-bón
nước nhà nữa!

Phải biết rằng: người ta được sinh ra
trong khoảng trời đất này, thì ai cũng
phải đương-chải làm ăn, ai cũng lấy
công việc giảng-san vô-trụ được làm
phận-sự của mình. Tạo-hóa sinh ta ra,
chẳng phải ở không làm bằng, sinh ta
ra một khối hình-bà vậy, mà phải
ngay thì thức, đêm thì ngủ, đi thì áo,
khát thì uống mà thôi đâu; lại cho ta
cái tánh thông-liêng minh-mẫn cái óc
trong sạch, cái trí-giác đặc-biệt như thế,

là sở dĩ muốn phú-thác cho ta một cái
trách-nhiệm nặng-nề để gánh vác việc
đời. Song khá tiết thay cho đời này còn
lắm kẻ ở không làm bằng: trọn đời
chẳng làm được nghề-nghiệp gì; đã có
người không làm nghề-nghiệp, làm nghề
không được nghề-nghiệp, làm nghề mà
làm cho đến nỗi tăng thân-vong gia
thật là một kiếp hư-sinh trong thế-cuộc
và phải phạm tội cùng xã-hội nhưn quân
đó.

Tục ngữ Langsa có câu: Poisivet est
la mère de tous les vices— Sự ở không
là đầu các tật xấu. Vậy xin Đồng-
bàng chúng ta, những kẻ đã mang
lở bệnh làm bằng, hãy mau hối-ngộ,
chừa bỏ nó ra, còn người chưa mắc nó
phải nên xa lánh nó đi, mà giữ bước
theo người trong trường công-nghề,
đang buổi mạnh về gạo gạo về tiền mà
các nước ở Âu-châu Mỹ-châu họ đang
quí trọng cái thời giờ mà cạnh-tranh li
châu trên con đường thương-mại công-
nghiệp. Dân ta còn trăm bề thua kém hơn
người, lại ở ở nhà ở ở lương ngày giờ
đem thân bầy thước làm khách làng
cờ, phóng túng của tiền mà gọi là hư
hà thanh nhàn, chẳng làm chi được bổ-ích
cho mình cho đồng bào. Những người
như thế là người đã sinh trong đời, ăn
lạ của đời, mà không trả nợ cho đời
thì đáng gọi là một kiếp uổng sinh
lắm đó!

Văn-Hoàn

Hoàn hải tàn văn

CÁCH LÀM GIẤY NHẬT-TRÌNH MỚI
BẢNG GIẤY NHẬT-TRÌNH CŨ

Thế-giới ngày nay tiêu-dùng giấy về
việc làm nhật-trình nhiều quá, đến nỗi
cạn cả rừng bên Mỹ. Với những rừng
ấy, vừa mới đến thế kỷ trước, còn là
những rừng cấm cả, thế này vì lấy
gỗ làm nhật-trình thành ra cái kho gỗ
vô-lận ấy cũng cạn dần.

Nhưng Mỹ thấy thế lo rằng một ngày
kia sẽ hết gỗ làm giấy nhật-trình, liền
nghĩ ra một cách dùng giấy nhật-trình
cũ tẩy sạch đi, để làm giấy nhật-trình
mới. Một phòng thí nghiệm Mỹ đã tìm
ra được cách tẩy chữ nhật-trình đó.
Cách tẩy như sau đây:

Vốn mực in chữ-trình có thể tẩy
sạch bằng một thứ đất thổ tên gọi ben-
tonite được. Chất đất thổ này nguyên
chứ ở dưới núi-lửa tại miền Wyoming
(phía Bắc xứ Hoa-kỳ) ra. Tại miền này
thứ đất kim có nhiều lắm. Đất ben-
tonite làm tan hết mực ra mà không hại
gì đến giấy, lại trắng sạch coi như mới
vậy. Hiện nay bên đó đã có một xưởng
dùng cách tẩy ở trên đây mà làm
thành được 1.500.000 kilos giấy nhật-
trình.

Và chẳng, cách làm giấy nhật-trình
này không tốn kém gì mấy bằng cách
làm giấy nhật-trình mới, có thể hi-vọng
được rằng mỗi năm dùng cách tẩy kia
sẽ chế được 2 triệu tấn giấy nhật-
trình có thành ra mới là ít. (T.N.D.B)

Vạn-linh-Tế

Chiều bữa 9 Mars lúc 5 giờ rưỡi thấy hiện hạ đồng dầy tụ trước khâm của hàng Táoan (Cẩn) ở lại nghe trong khâm có tiếng người la ó rùm tai, nói sấp trờ ửng chấp vạt tay nói cười vui. Hồi ra mới rõ một lợn say, bị sỡ dẫn thành bắt chửi vào khâm. Bơm say đứng dựa cửa sổ ngó ra, tay lên miệng thì la, nói câu này xỏ leo câu kia nghe dà bết phai, mà bơm ta lại

(cont. from p. 100)

